

Infrastruktura ACTRIS w Polsce

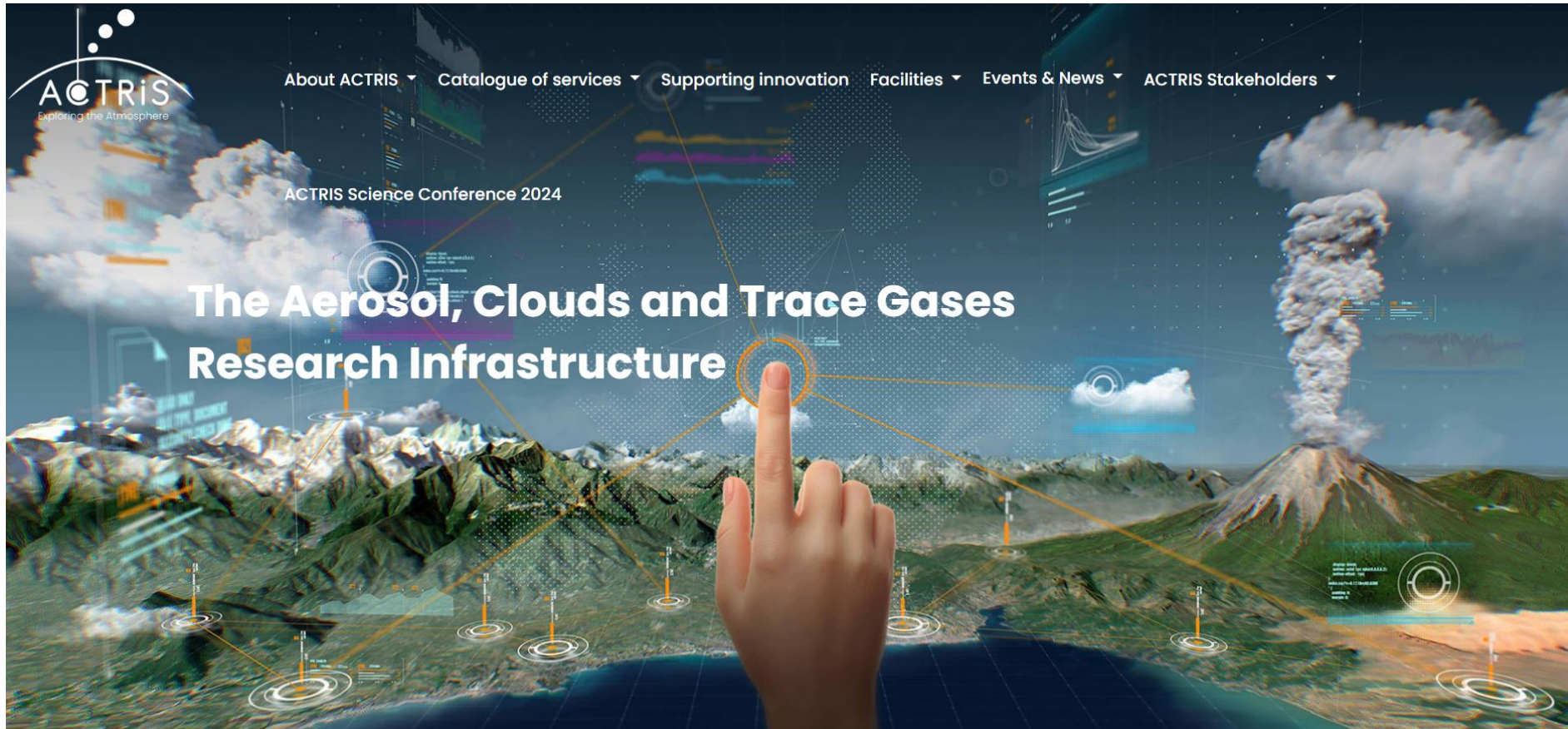

Tymoteusz Sawiński, Anetta Drzeniecka-Osiadacz
Zakład Klimatologii i Ochrony Atmosfery Uniwersytet Wrocławski

**ACTRIS – Infrastruktura do badania aerozoli, chmur
oraz gazów śladowych**

ACTRIS – infrastruktura do badania aerozoli, chmur i gazów śladowych

ACTRIS – infrastruktura do badania aerozoli, chmur i gazów śladowych

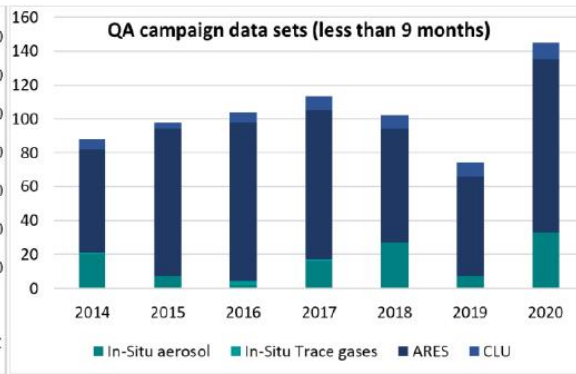
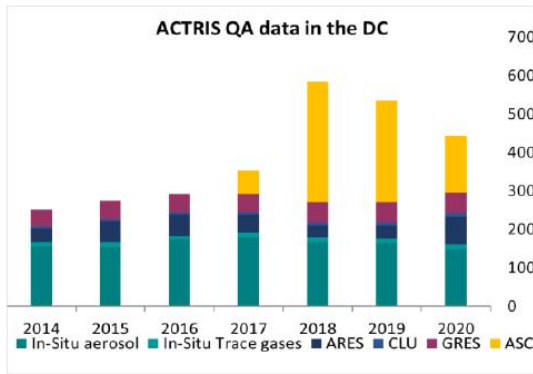

25 kwietnia 2023 r. KE podjęła decyzję o ustanowieniu infrastruktury badawczej ACTRIS jako konsorcjum europejskiej infrastruktury badawczej (**ERIC – European Research Infrastructure Consortium**).

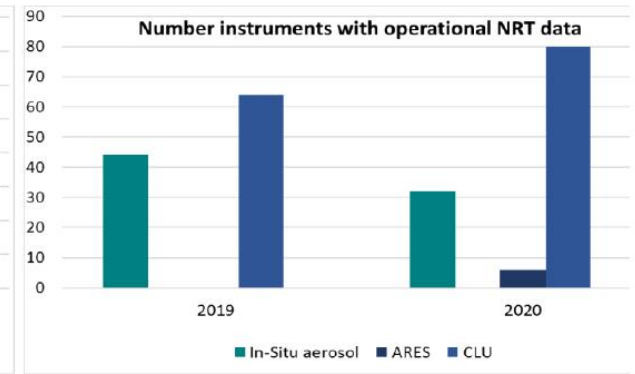
Polska znalazła się wśród 17 państw członków-założycieli

ACTRIS – infrastruktura do badania aerozoli, chmur i gazów śladowych

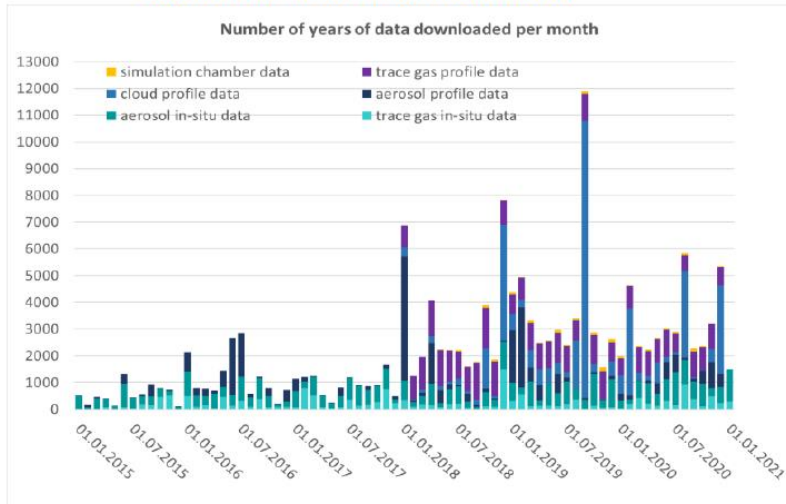
ACTRIS Data in the Data Centre 2014-2020

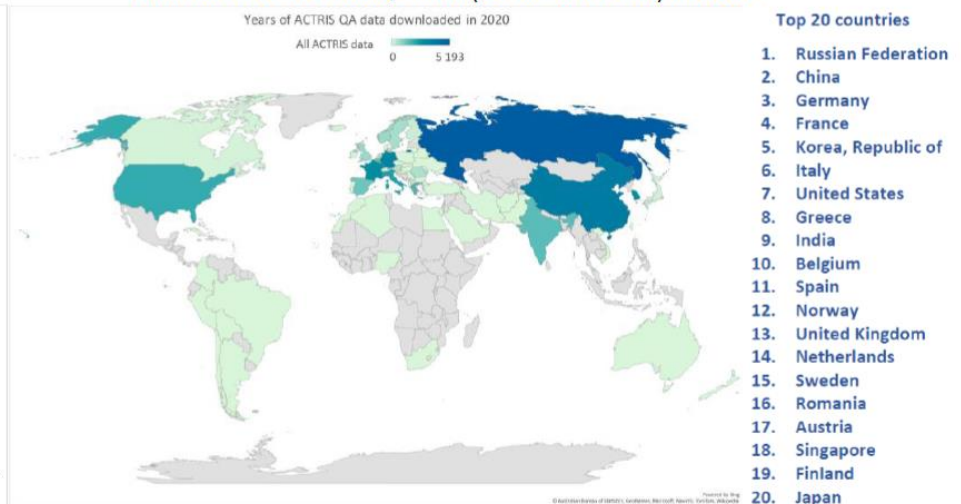
ACTRIS NRT data 2019-2020

Download of ACTRIS data in 2015-2020

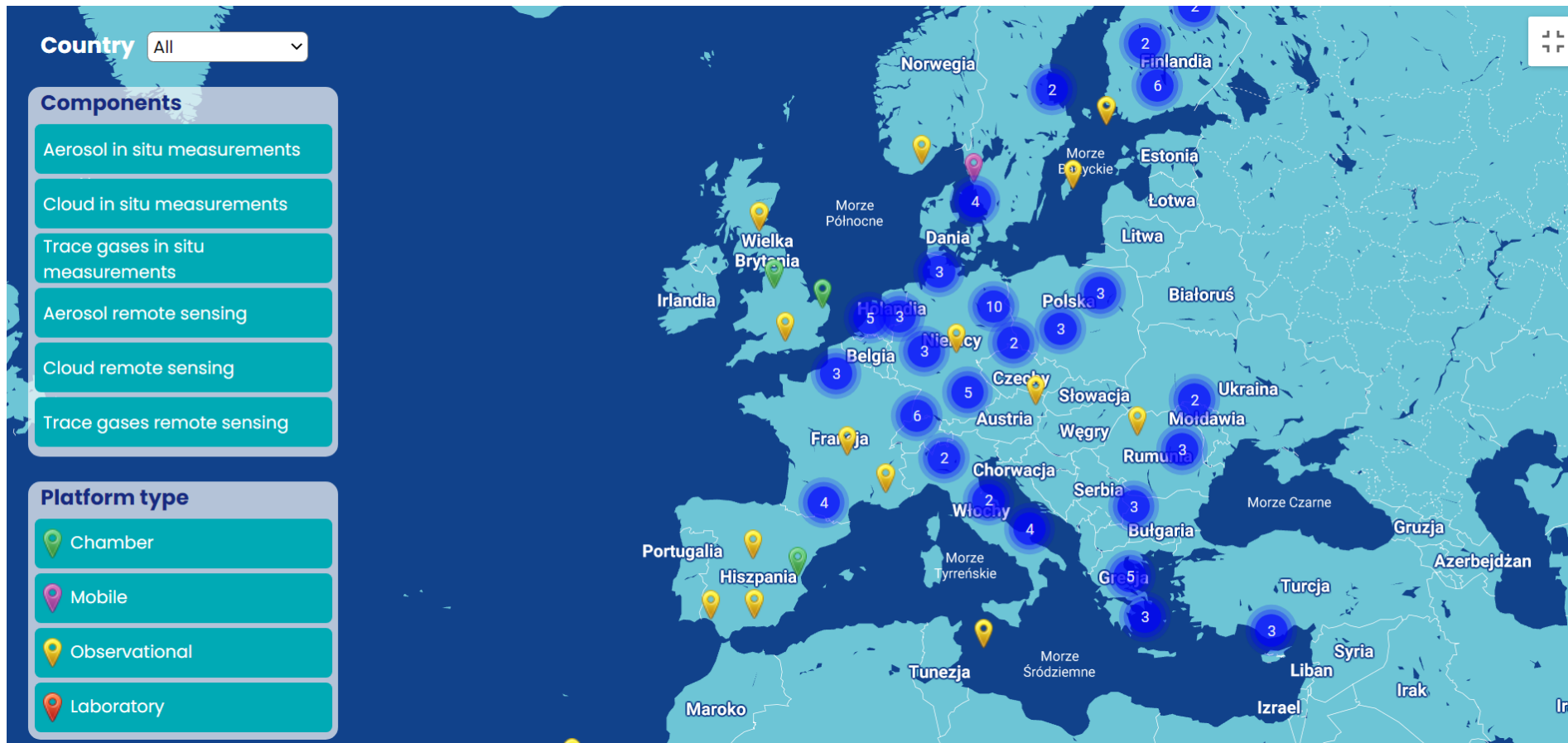

Download of ACTRIS QA data (33525 data sets) in 2020

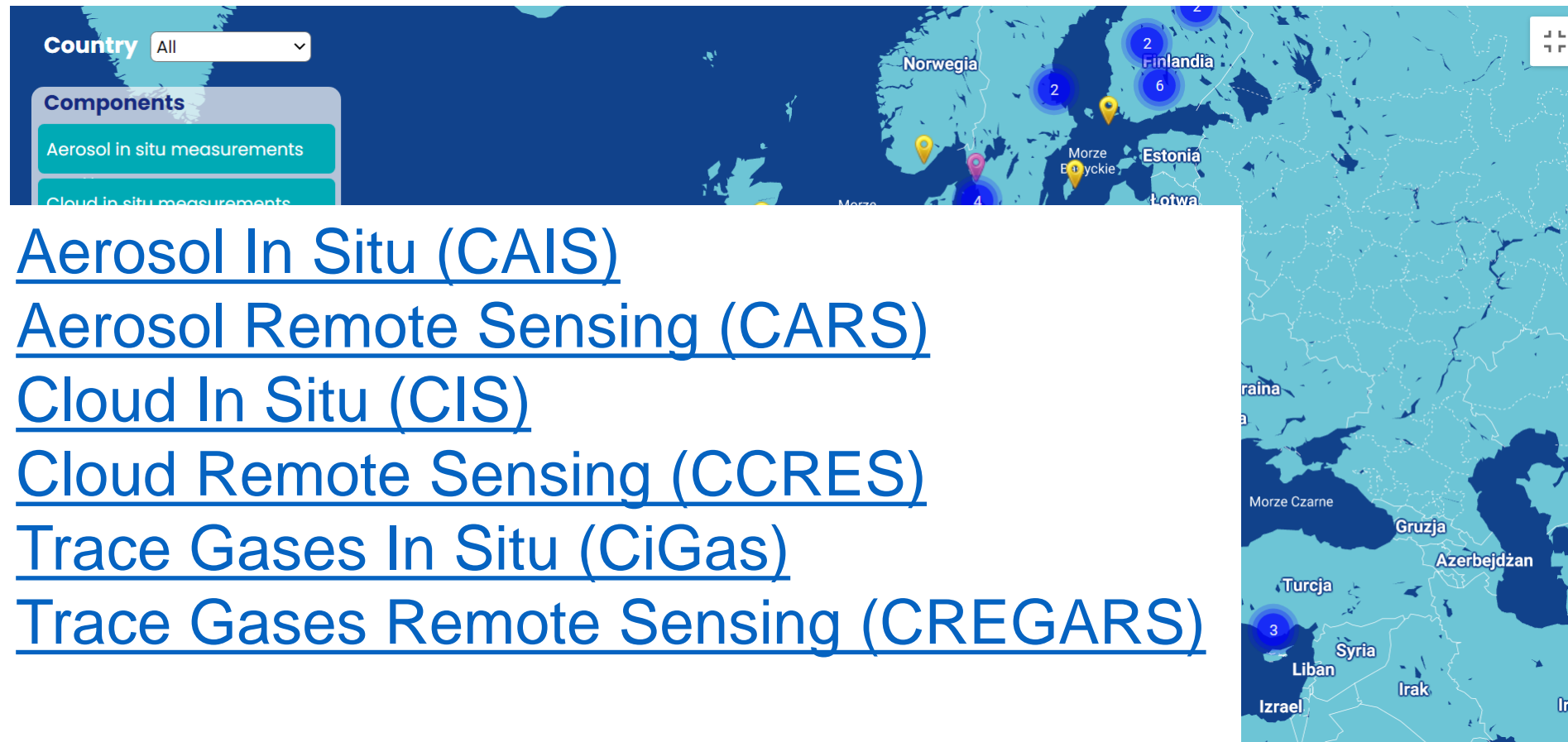
Każdego roku ponad 5000 użytkowników z 50 krajów, zarówno naukowców, jak i przedstawiciele sektora prywatnego, wykorzystuje dane ACTRIS do swoich badań.

ACTRIS infrastruktura europejska

79 platform obserwacyjnych, 6 mierzonych komponentów i 144 zmienne

ACTRIS infrastruktura europejska

- Aerosol In Situ (CAIS)
- Aerosol Remote Sensing (CARS)
- Cloud In Situ (CIS)
- Cloud Remote Sensing (CCRES)
- Trace Gases In Situ (CiGas)
- Trace Gases Remote Sensing (CREGARS)

79 platform obserwacyjnych, 6 mierzonych komponentów i 144 zmienne

ACTRIS infrastruktura europejska w Polsce

Country All

Components

Aerosol in situ measurements

Cloud in situ measurements

Trace gases in situ measurements

Aerosol remote sensing

Cloud remote sensing

Trace gases remote sensing

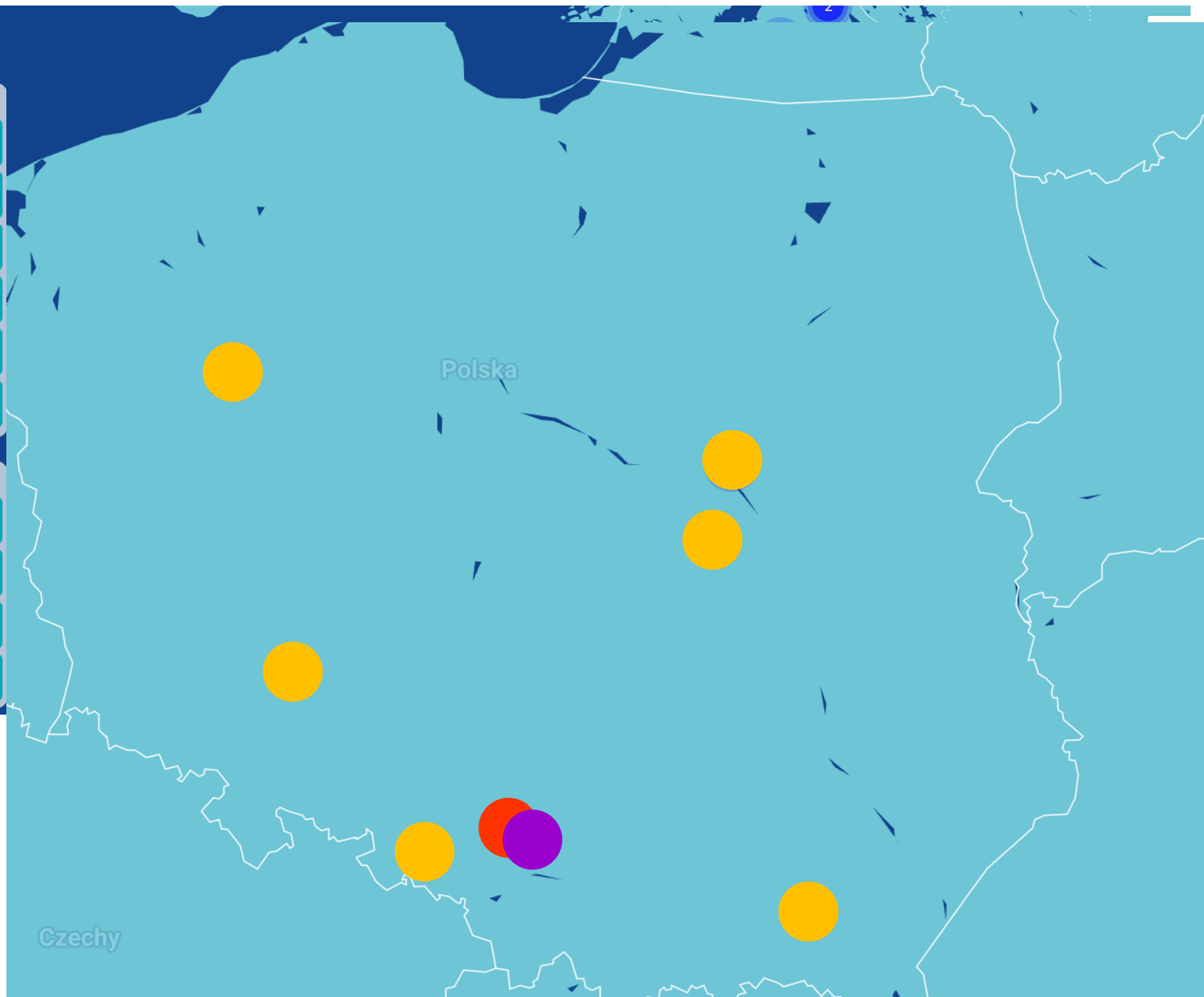
Platform type

Chamber

Mobile

Observational

Laboratory

ACTRIS infrastruktura europejska w Polsce

Lokalizacja	Jednostka	Komponent
Belsk	IGF PAN	Aerosols in situ Aerosols remote-sensing
Warszawa	Uniwersytet Warszawski	Cloud remote sensing Aerosols remote sensing
Rzeczyn	Uniwersytet Przyrodniczy w Poznaniu Uniwersytet Warszawski	Cloud remote sensing Aerosols remote sensing
Wrocław	Uniwersytet Wrocławski	Aerosols in situ Aerosols remote sensing
Racibórz	IGF PAN IMGW IPIŚ PAN	Aerosols in situ Aerosols remote sensing
Zabrze	IPIŚ PAN	Laboratory
Katowice	Uniwersytet Śląski w Katowicach	Mobile Platform
Strzyżów	Uniwersytet Warszawski	Aerosols remote sensing

Czechy

ACTRIS infrastruktura europejska w Polsce

Warszawa

Komponent

Aerosols in situ
Aerosols remote-sensing

Cloud remote sensing
Aerosols remote sensing

Cloud remote sensing
Aerosols remote sensing

Aerosols in situ
Aerosols remote-sensing

Aerosols in situ
Aerosols remote-sensing

Racibórz IGF PAN
IMGW
IPIŚ PAN

Zabrze IPIŚ PAN

Katowice Uniwersytet Śląski w Katowicach

Strzyżów Uniwersytet Warszawski

Laboratory

Mobile Platform

Aerosols remote-sensing

Czechy

ACTRIS infrastruktura europejska w Polsce

Warszawa

Belsk

Racibórz IGF PAN
IMGW
IPIŚ PAN

Zabrze IPIŚ PAN

Katowice Uniwersytet Śląski w Katowic

Strzyżów Uniwersytet Warszawski

Czechy

ACTRIS infrastruktura europejska w Polsce

Warszawa

Belsk

Rzecin

Racibórz

Zabrze

Katowice

Strzyżów

ACTRIS infrastruktura europejska w Polsce

Warszawa

Belsk

Rzecin

Wrocław

Racibórz

Zabrze

Katowice

Strzyżów

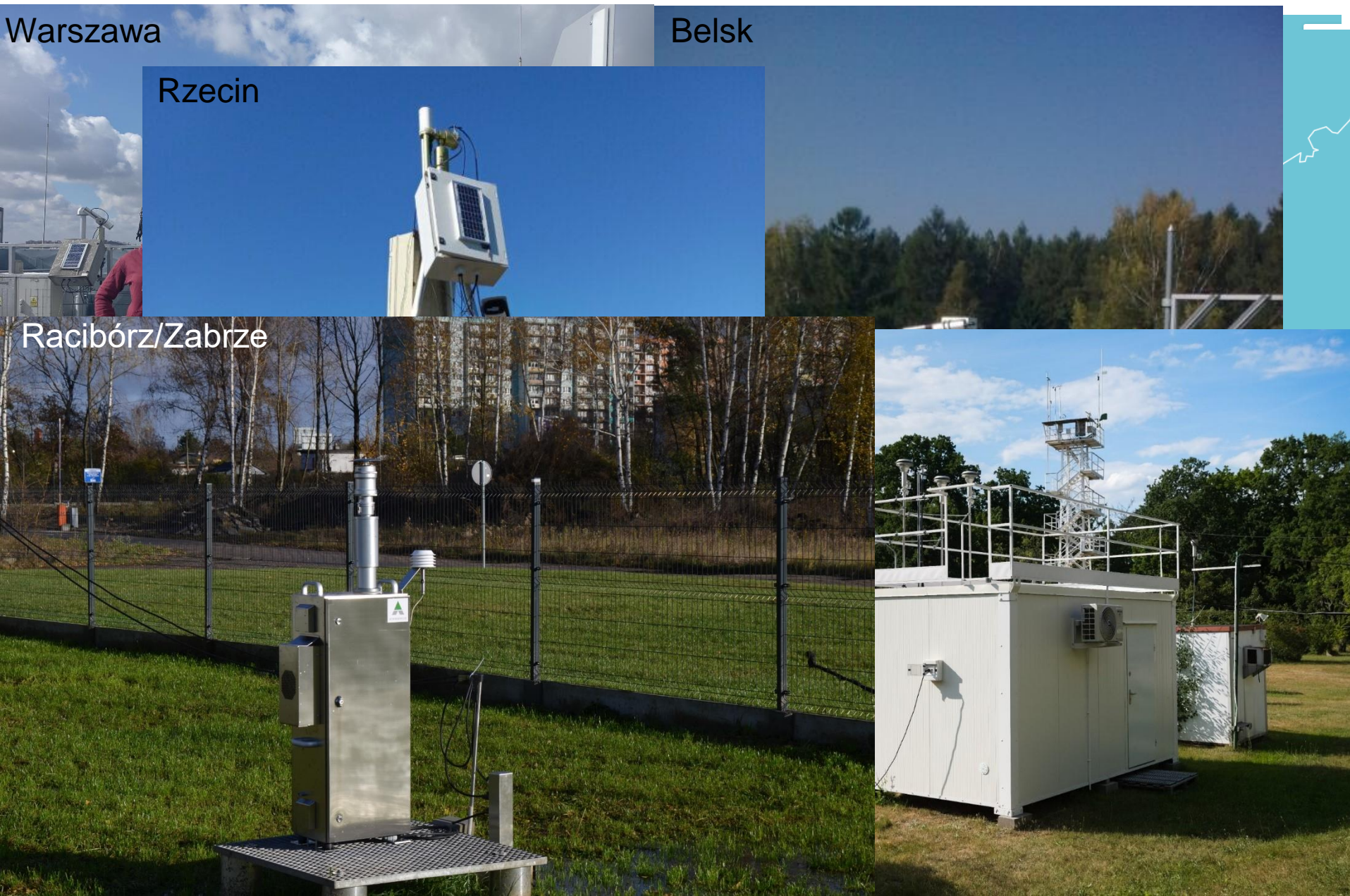
ACTRIS infrastruktura europejska w Polsce

Warszawa

Belsk

Rzecin

Racibórz/Zabrze

ACTRIS infrastruktura europejska w Polsce

Warszawa

Rzecin

Racibórz

Racibórz/Zabrze

ACTRIS infrastruktura europejska w Polsce

Platforma mobilna UŚ

ACTRIS infrastruktura europejska w Polsce

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój

Działanie 4.2 w ramach IV osi priorytetowej PO IR
Zwiększanie potencjału naukowo-badawczego na rzecz rozwoju Polski

W roku 2020 konsorcjum ACTRIS-PL uzyskało dofinansowanie na doposażenie platform badawczych w ramach programu POIR 4.2

ACTRIS infrastruktura europejska w Polsce

Program Operacyjny Inteligentny Rozwój

Pomiary teledetekcyjne

2 lidary stacjonarne
1 lidar skaningowy mobilny
2 fotometry słoneczne i księżycowe (CE318-T)
1 dopplerowski radar chmurowy
1 windprofiler
1 ceilometr (CHM 15k "Nimbus")

Pomiary in situ

2 spektrometry cząstek ultradrobnych (SMPS)
1 spektrometr cząstek drobnych (APS)
2 nefelometry polarne (AURORA 4000)
1 nefelometr do pomiarów sadzy (MAGEE AE 43)
2 poborniki pyłu (COMDE DERENDA)

Doposażenie labu

Chromatograf CC-PAD
Thermo-optical analizator węgla

Aerosols remote sensing

- **Variables:** profiles of aerosol extinction and backscattering, lidar ratio, particle linear depolarization ratio, Ångström exponents; geometrical boundaries of aerosol layers and layer-mean optical properties, columnar spectral aerosol optical depth and sky radiance, particle microphysical and radiative properties
- **High-power aerosol lidar**
  - **Optimum:** 3-l Raman/HSR lidar with polarization capability (355, 532, 1064 nm), continuous operation
  - **Minimum:** 1-l Raman/HSR lidar with polarization (355 or 532 nm), operated on fixed schedule
- **Automatic sun/sky and moon photometer**
  - **Optimum:** Sun/sky and moon photometer
  - **Minimum:** Sun/sky photometer

Two instruments are required.

Data are centrally processed at the associated CFs in RRT*.

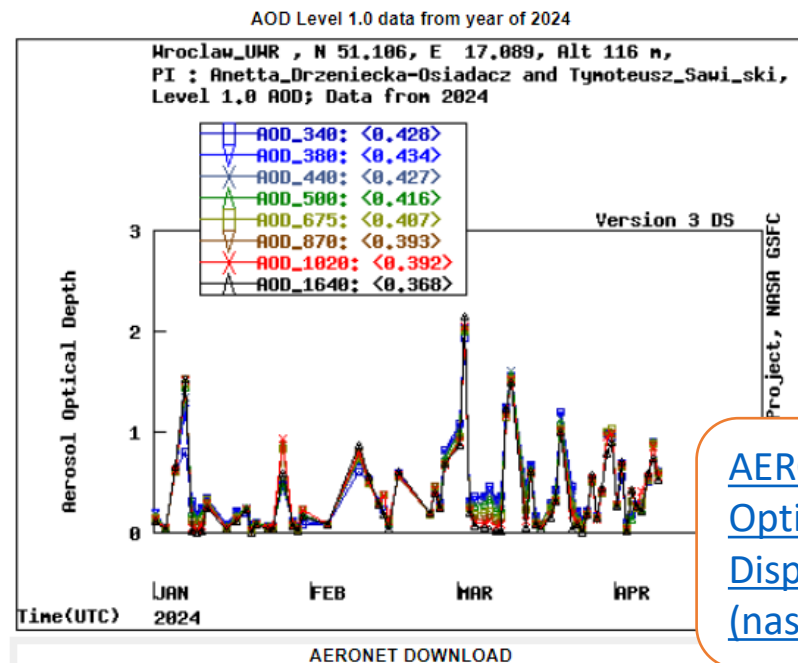
*RRT = real real-time, within 3 hours after data acquisition

Aerosols remote sensing

Fotometr słoneczny i księżycowy:

Pomiary dla: 1020, 937, 870, 675, 500, 440, 380, 340 nm oraz 1020 i 1640 nm

Pozwala na ciągły pomiar aerozoli i zawartości pary wodnej w atmosferze

[AERONET Aerosol Optical Depth Data Display Interface \(nasa.gov\)](https://aeronet.gsfc.nasa.gov/)

Aerosols remote sensing

LIDAR atmosferyczny pomiar dla 5 różnych kanałów:

Rozpraszanie elastyczne 532 nm i 355 nm - ilość aerozoli w powietrzu

Depolaryzacja dla 532 nm - kształt cząstek

Rozpraszanie ramanowskie dla 387 nm, 408 nm - zmienność zawartości pary wodnej w powietrzu

Aerozole in situ

Variables: **number size distribution (0.01–0.8 μm + other size ranges), light scattering & backscattering coefficients, light absorption coefficient & equivalent black carbon concentration**, mass concentration of particulate organic & elemental carbon, particulate elements, particulate organic tracers, non-refractory organic and inorganic aerosols, CCN

Minimum instrument set: 3 mandatory + at least 2 specializing variables (out of 9)

Mobility Particle Size Spectrometer

Integrating Nephelometer

Absorption Photometer

Thermo-optical method on quartz filters

Aerodynamic & Optical Particle Size Spectrometer

Condensation Particle Counter

Filter-based XRF/PIXE/ICP_OES/ICP_MS

Filter-based IC, GC-MS HPLC-MS, LC/MS

Cloud Condensation Nuclei Counter

Aerosol Mass Spectrometer

PSM-CPC

Scanning PSM, (N)AIS, N-MPSS

Aerozole in situ - wymagania

Aerozole in situ - wymagania

Aerozole in

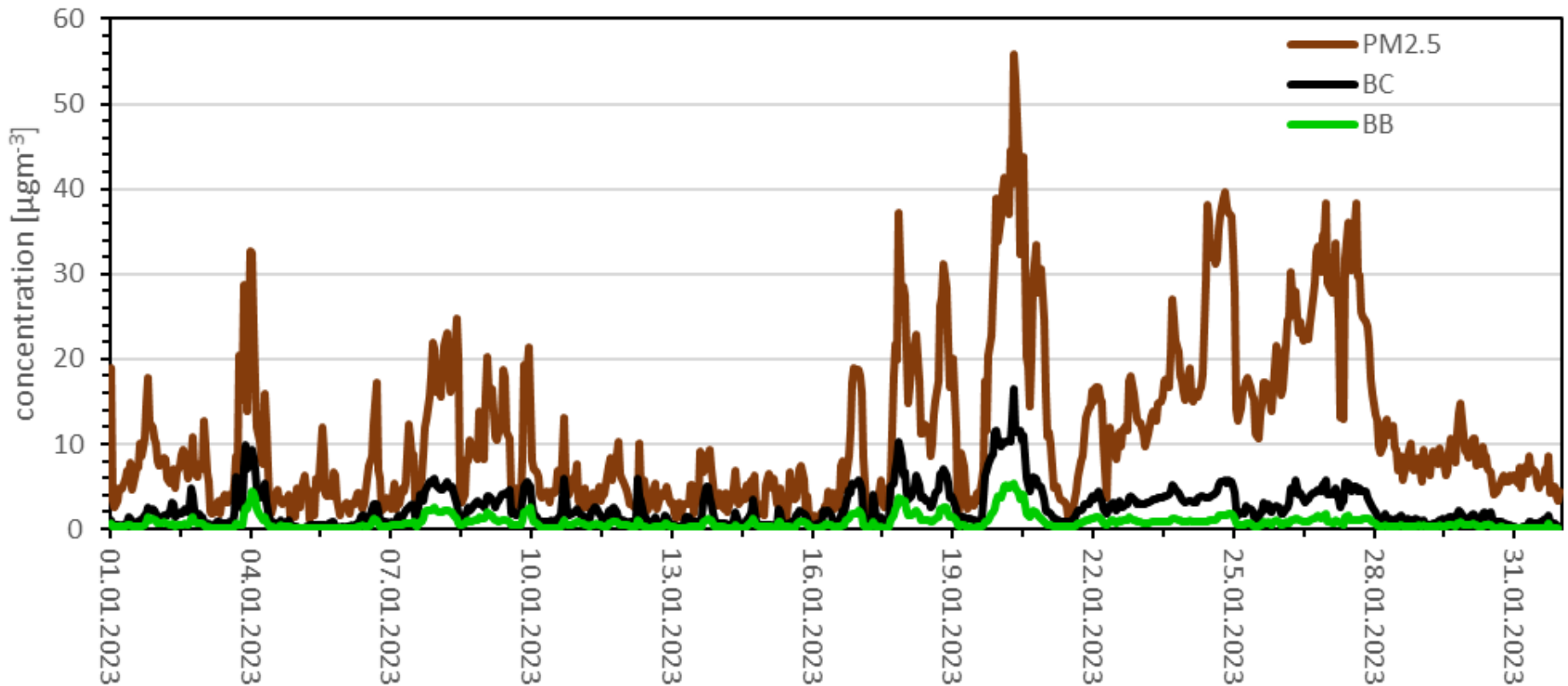
Aerozole in situ - sadza

S,

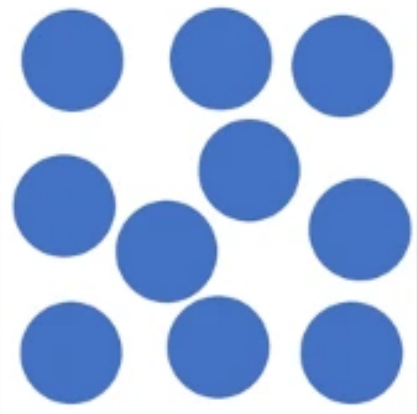

of

Aerozole in situ - sadza

Aerozole in situ – liczba cząstek

Variat
 scat
 equ
 orga
 non
 Min
 9)
 Mo
 Inte
 Abs
 The
 Aer
 Con
 Filt
 Filt
 Clou
 Aer
 PSM
 Scat

	10 µm (Coarse)	2.5 µm (Fine)	0.1 µm (Ultrafine)
			
Total mass	1	1	1
Particle number	1	64	1,000,000
Surface area per particle	1	0.0625	0.0001
Total surface area per mass	1	4	100
	<ul style="list-style-type: none"> Filtered in proximal airway May irritate skin, mucosa 	<ul style="list-style-type: none"> Reaches peripheral airway Cannot enter systemic circulation 	<ul style="list-style-type: none"> Higher adsorbed toxic material on surface May enter systemic circulation

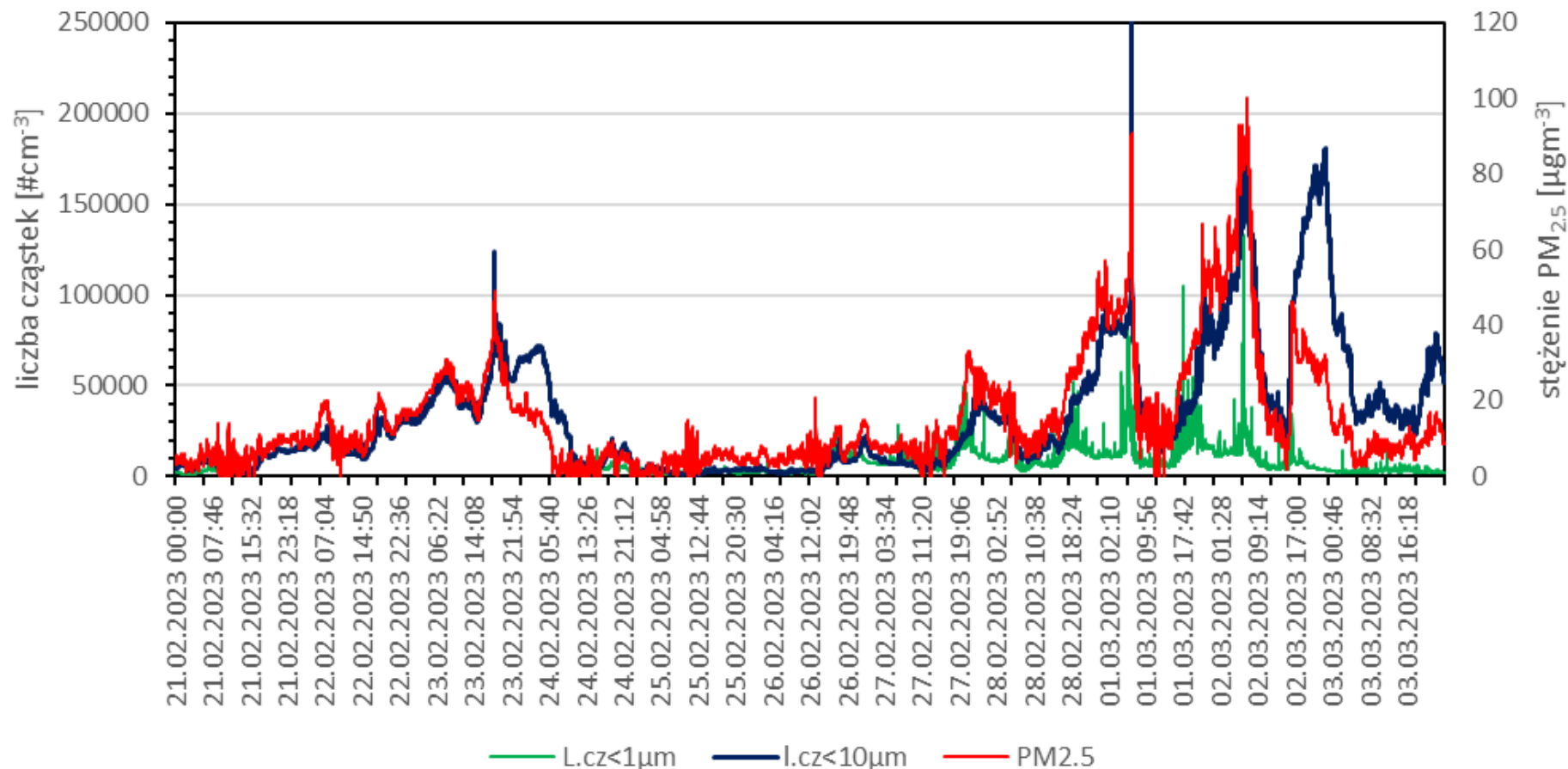
Aerozole in situ – liczba cząstek

Variab
scat
equ

10 μm (Coarse)

2.5 μm (Fine)

0.1 μm (Ultrafine)

Zmienność stężenia $\text{PM}_{2.5}$ i liczby cząstek drobnych i ultradrobnych we Wrocławiu

Konsorcjum ACTRIS – współpraca, przykłady

Kampania pomiarowa: listopad/grudzień 2022

ZAANGAŻOWANE ZESPOŁY:

- Uniwersytet Wrocławski
  - Zakład Klimatologii i Ochrony Atmosfery, Uniwersytet Wrocławski (ZKiOA)
  - Zakład Petrologii Doświadczalnej (DEP)
  - Studenci z Koła Naukowego Geografii (KNSG)
- UK Centrum Ekologii i Hydrologii (UK CEH)
- Uniwersytet Warszawski - Wydział Fizyki - Instytut Geofizyki (UW IGF)
- Uniwersytet Śląski w Katowicach – Laboratoria Uniwersyteckie Kontroli Atmosfery (UŚ ULKA)
- Instytut Ochrony Środowiska - Państwowy Instytut Badawczy (IOŚ PIB)
- Instytut Geofizyki, Polska Akademia Nauk (IGF PAN)
- Instytut Podstaw Inżynierii Środowiska, Polska Akademia Nauk (IPIŚ PAN)

Kampania została przeprowadzona przy współpracy między projektami:

PMCOST

LIFE-MAPPINGAIR/PL

ACTRIS PL

Konsorcjum ACTRIS – współpraca, przykłady

Kamp

ZAAN

- Un
-
-
-
- UK
- Un
- Un
- (US
- Ins
- Ins
- Instytut Podstaw Inżynierii Środowiska, Polska Akademia Nauk (IPIS PAN)

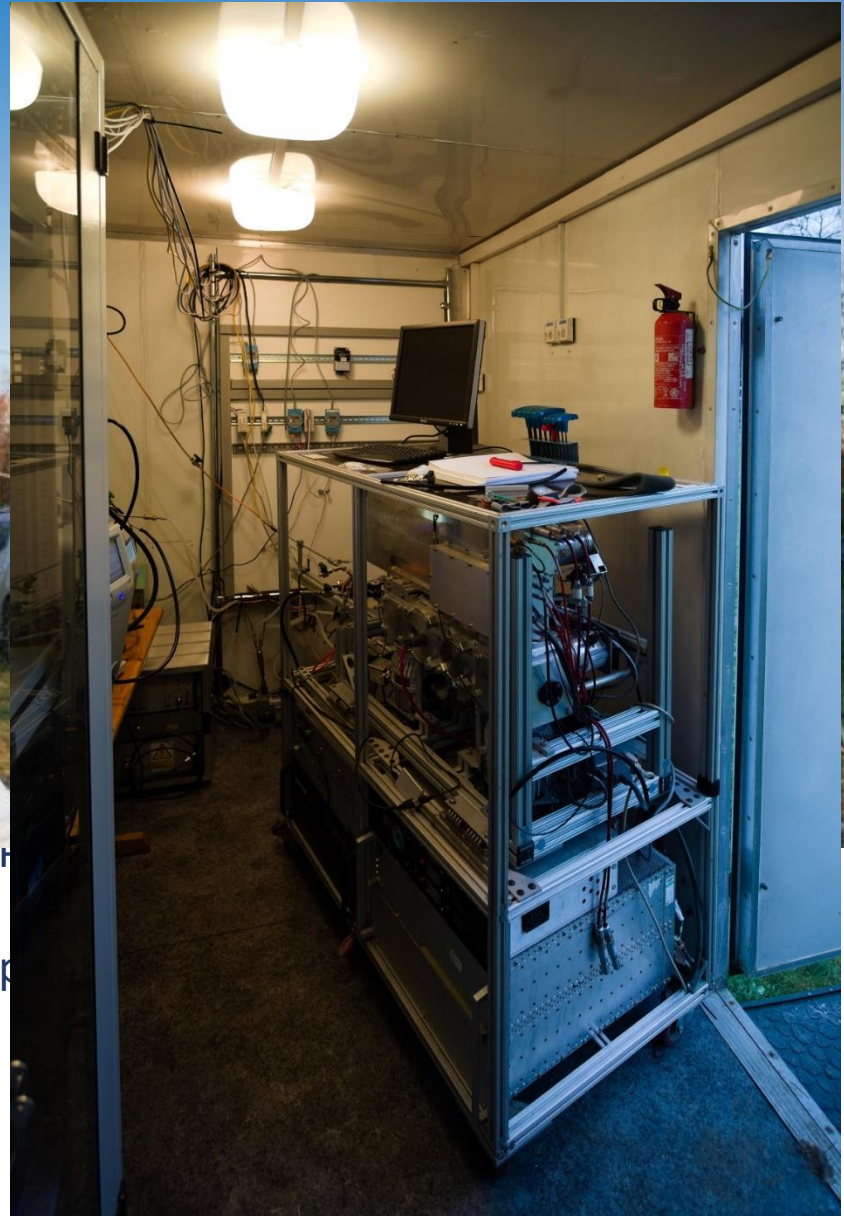
Kampania została przeprowadzona przy współpracy między projektami:
PMCOST
LIFE-MAPPINGAIR/PL
ACTRIS PL

Konsorcjum ACTRIS – współpraca, przykłady

Kamp

ZAAN

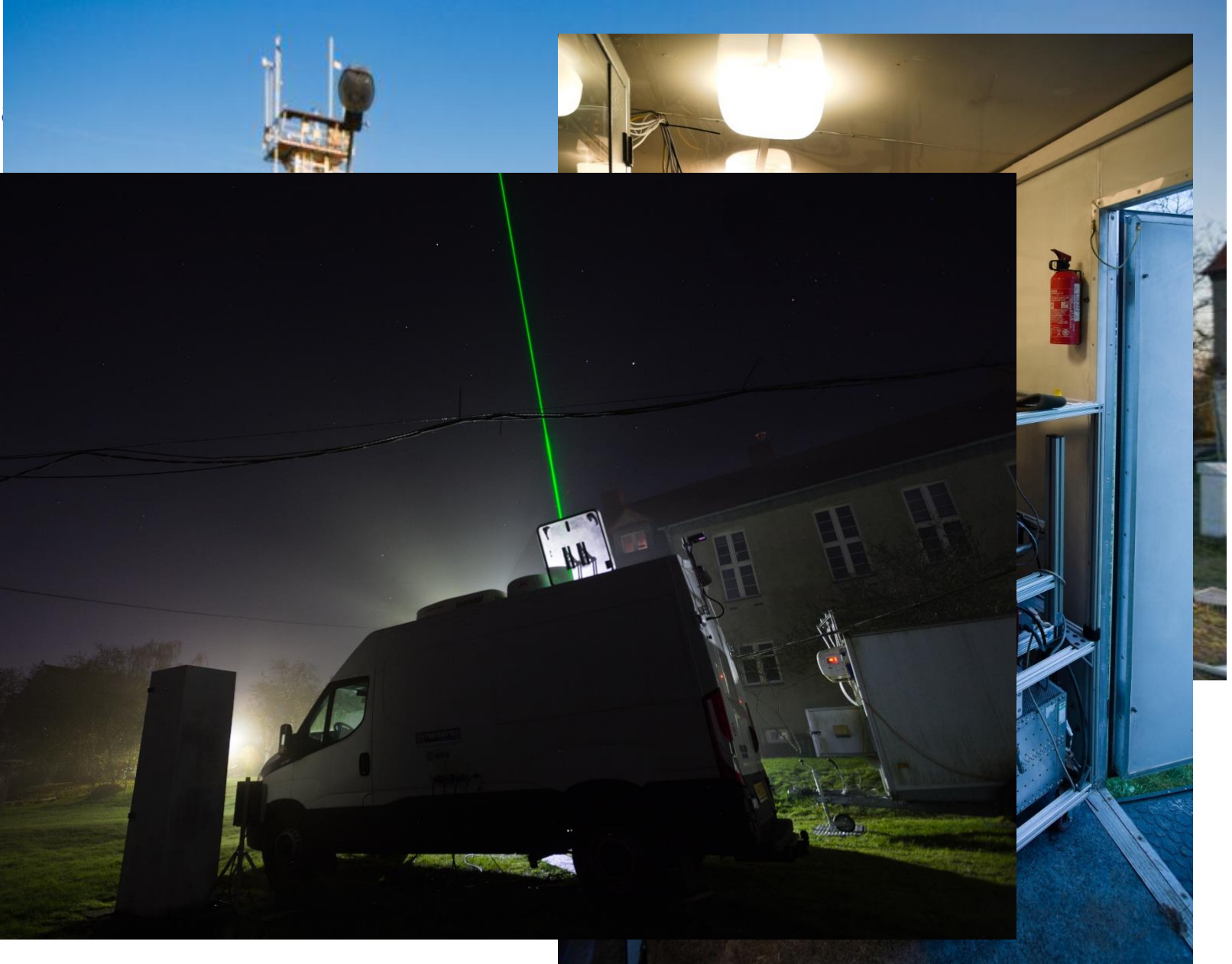
- Un
-
-
-
- UK
- Un
- Un
- (US
- Ins
- Ins
- Instytut Podstaw Inżynierii Środowiska, P

Kampania została przeprowadzona przy wsp
PMCOST
LIFE-MAPPINGAIR/PL
ACTRIS PL

Konsorcjum ACTRIS – współpraca, przykłady

Kamp

Konsorcjum ACTRIS – współpraca, przykłady

Kamp

Kampania pomiarowa: listopad/grudzień 2022

Główny cel:

Rozpoznanie zmienności czasowej i przestrzennej jakości powietrza na skalę lokalną, w obszarze o dużym udziale emisji z sektora domowego, przy użyciu różnych metod pozyskiwania danych, w tym:

- Pomiarów parametrów meteorologicznych tła oraz struktury pionowej atmosfery
- Stacjonarnych i mobilnych pomiarów parametrów jakości powietrza
- Modelowania jakości powietrza

Kampania została przeprowadzona przy współpracy między projektami:

PMCOST

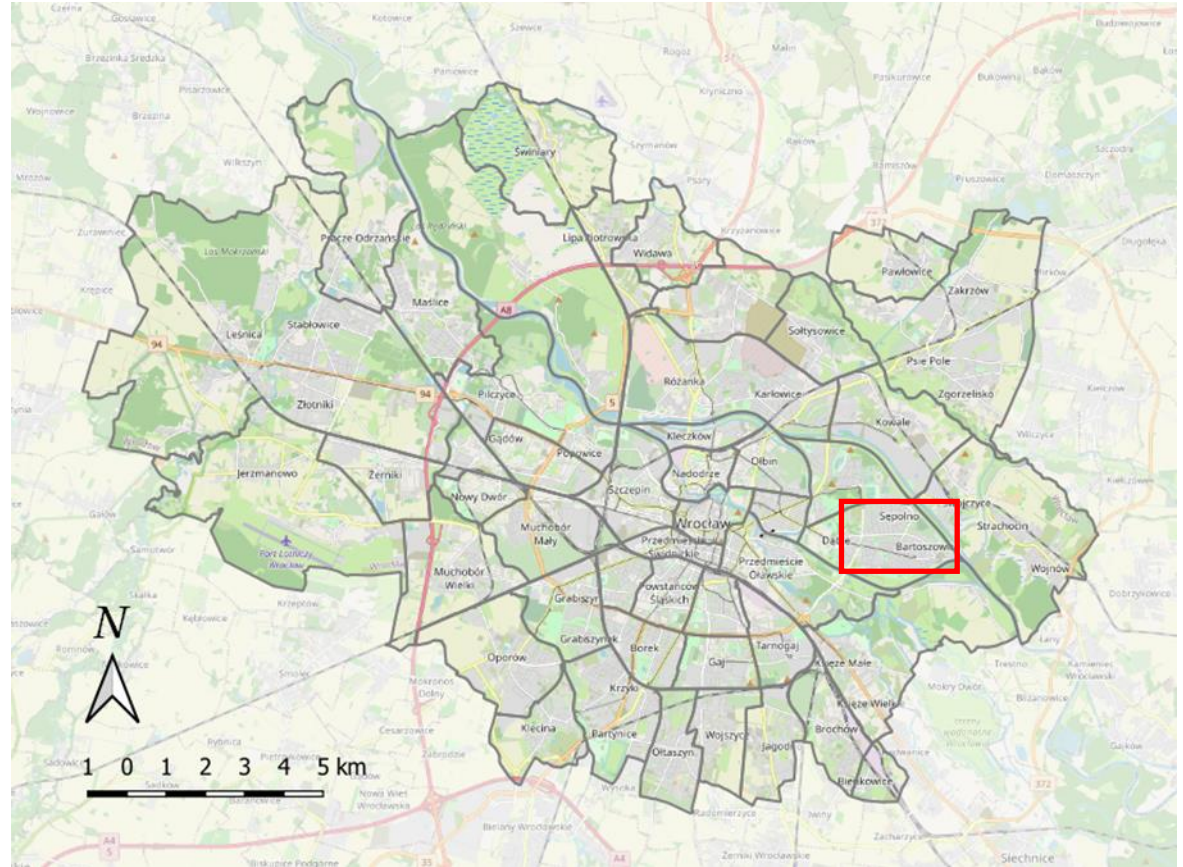
LIFE-MAPPINGAIR/PL

ACTRIS PL

Kampania pomiarowa: listopad/grudzień 2022

Obszar badań:

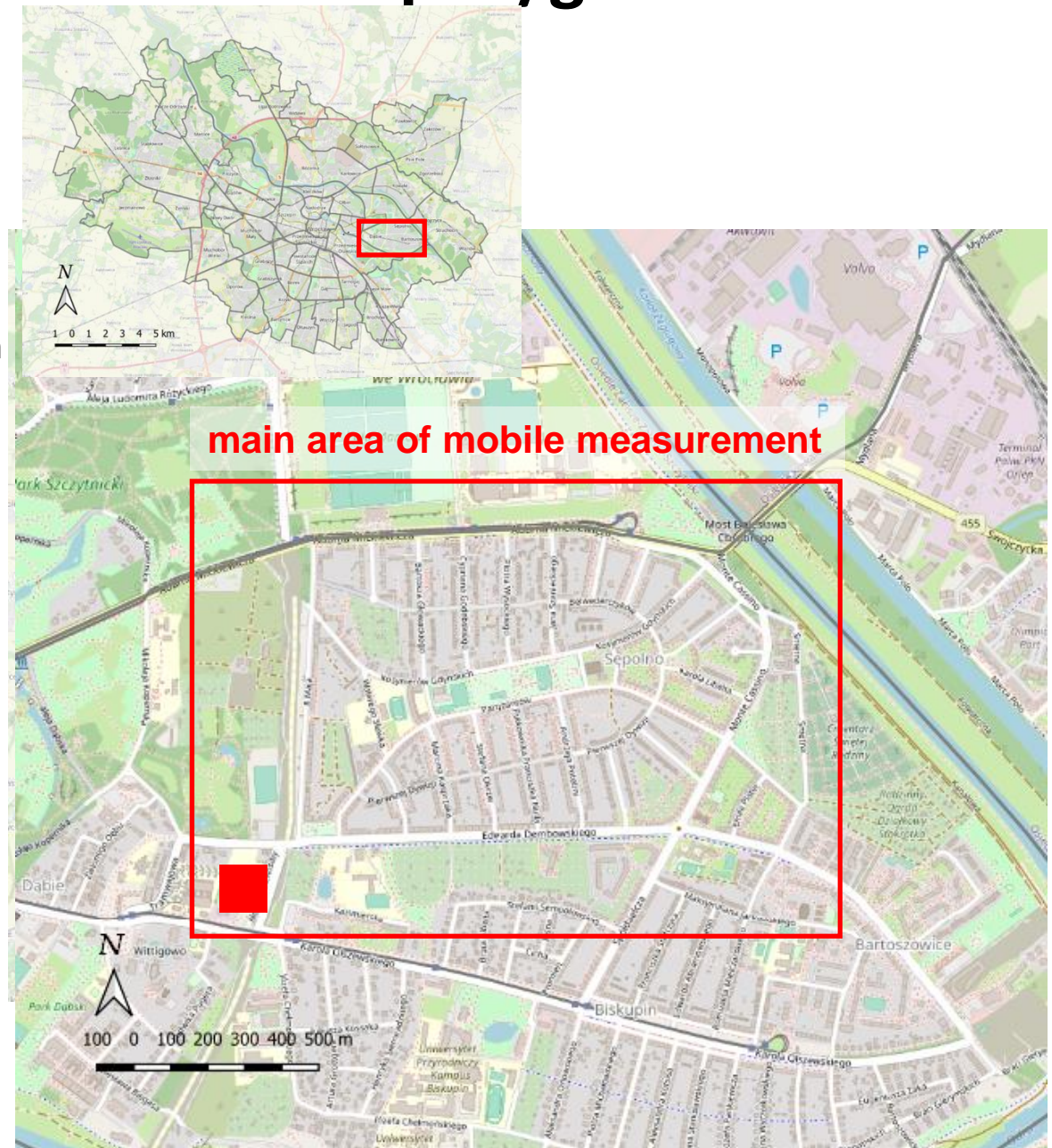
- SE część wrocławia, osiedle Sepolno (rok budowy 1920)
- Dominuje niska zabudowa szeregową i willową
- Znaczący udział indywidualnych systemów grzewczych (główne paliwa: gaz, węgiel, drewno)
- Niewielki ruch uliczny
- Jedyna ruchliwa ulica flankuje teren od północy (ul. Mickiewicza)
- Od zachodu sąsiedztwo rozległego Parku Szczytnickiego
- Od północy kompleks sportowy Stadion Olimpijski
- Od południa sąsiaduje z osiedlami willowymi
- Od wschodu sąsiedztwo kanałów Odry

Kampania pomiarowa: listopad/grudzień 2022

Obszar badań:

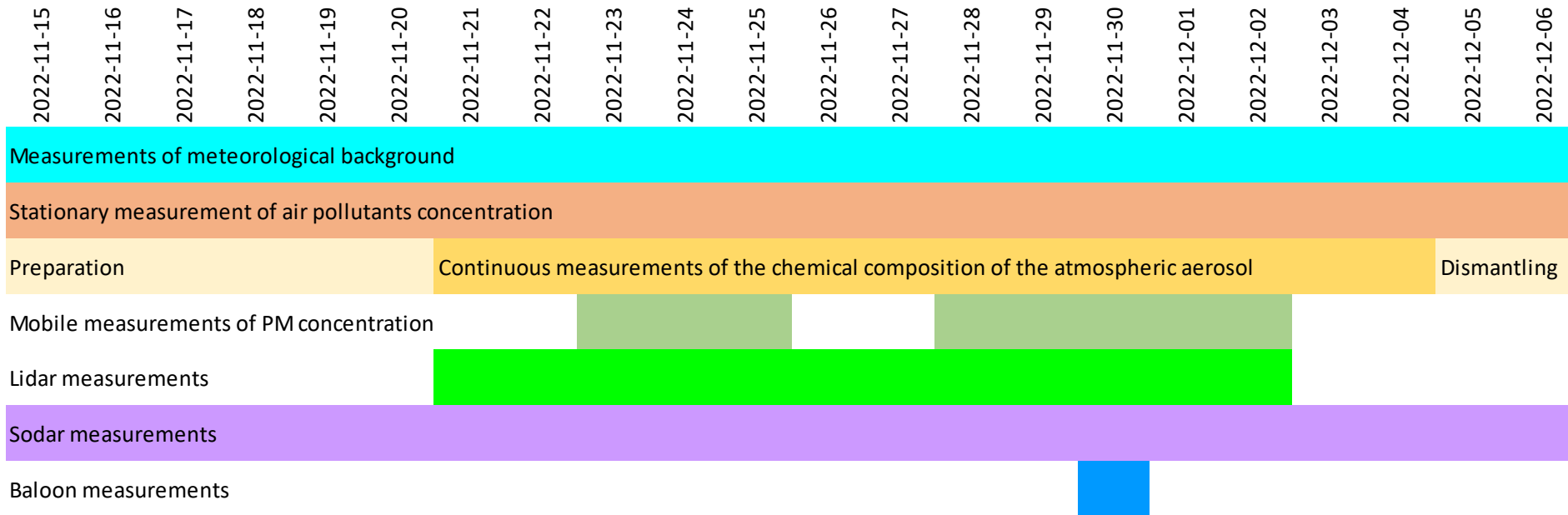
- SE część wrocławia, osiedle Sepolno (rok budowy 1920)
- Dominuje niska zabudowa szeregowa i willowa
- Znaczący udział indywidualnych systemów grzewczych (główne paliwa: gaz, węgiel, drewno)
- Niewielki ruch uliczny
- Jedyna ruchliwa ulica flankuje teren od północy (ul. Mickiewicza)
- Od zachodu sąsiedztwo rozległego Parku Szczytnickiego
- Od północy kompleks sportowy Stadion Olimpijski
- Od południa sąsiaduje z osiedlami willowymi
- Od wschodu sąsiedztwo kanałów Odry

Kampania pomiarowa: listopad/grudzień 2022

Czas trwania kampanii:

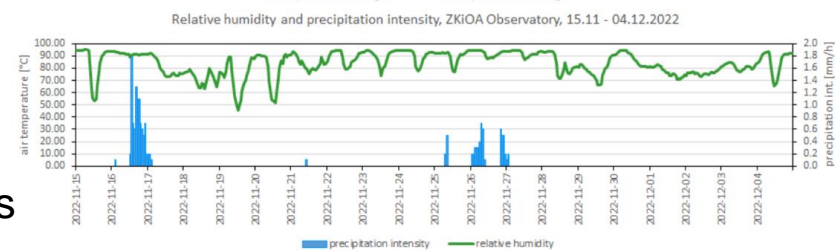
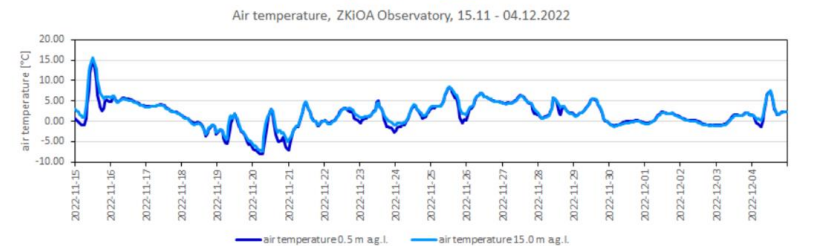
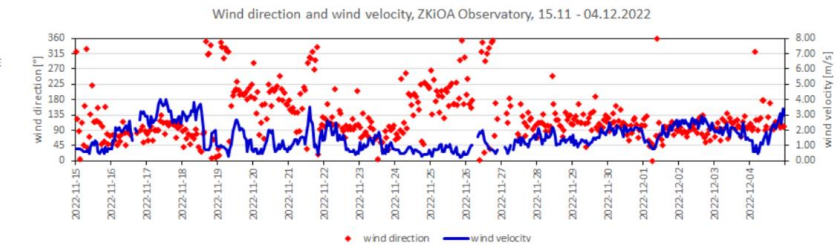
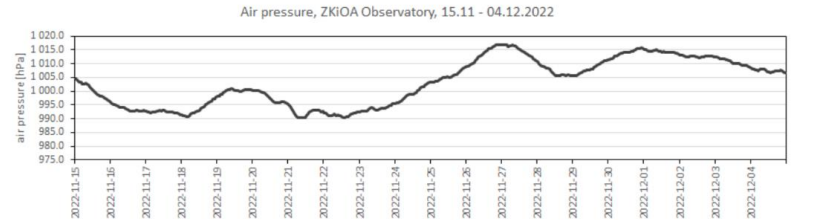
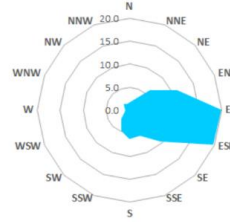
- Działania przygotowawcze: 15 – 20.11.2022
- Główna część pomiarowa: 21.11 – 02.12.2022

Kampania pomiarowa: listopad/grudzień 2022

Przykładowe wyniki:

	15 - 19.11.2022	20 - 24.11.2022	25 - 29.11.2022	30.11 - 04.12.2022
avg P	996.1	994.8	1009.8	1011.8
avg V	1.9	1.1	1.2	2.0
max V	7.6	7.1	6.6	6.8
dominant w.dir.	ENE/E	E/ESE	ESE	E/ESE
calm fr.	8.1	19.8	14.7	3.5
avg T	1.8	-0.3	3.7	0.5
max T	13.9	4.6	8.1	7.2
min T	-6.4	-8.1	-0.6	-1.5
sum R	9.7	0.1	5.5	0.0

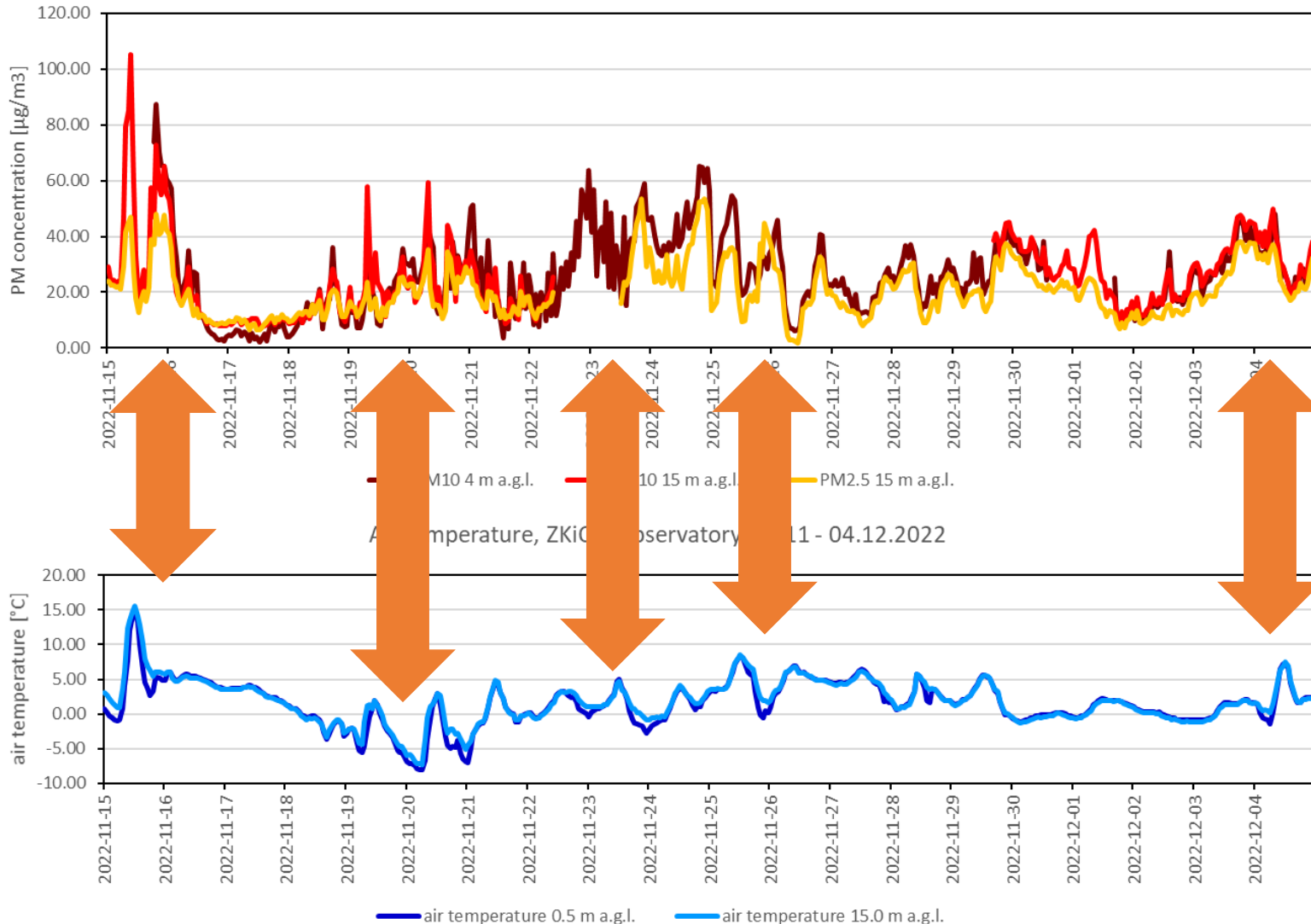
The most interesting period: from 19 to 30.11.2022

- Low wind speed
- The first half is frosty, the second - relatively cold
- Days with a significant diurnal amplitude of air temperature
- Conditions favorable to the emission of pollutants from households and increase of PM concentrations

Kampania pomiarowa: listopad/grudzień 2022

Przykładowe wyniki:

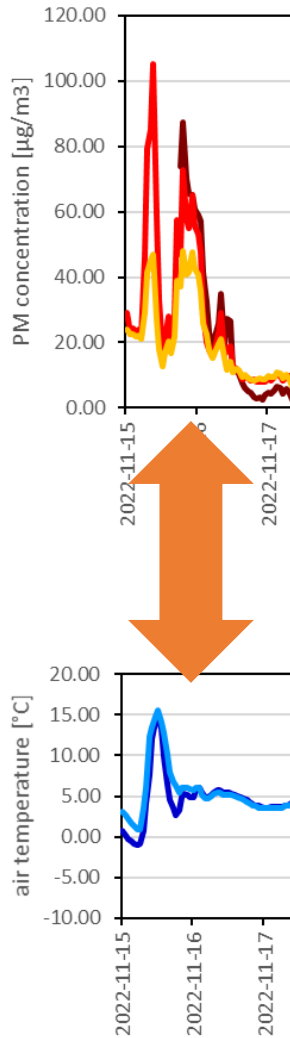
PM concentrations, ZKiOA Observatory, 15.11 - 04.12.2022

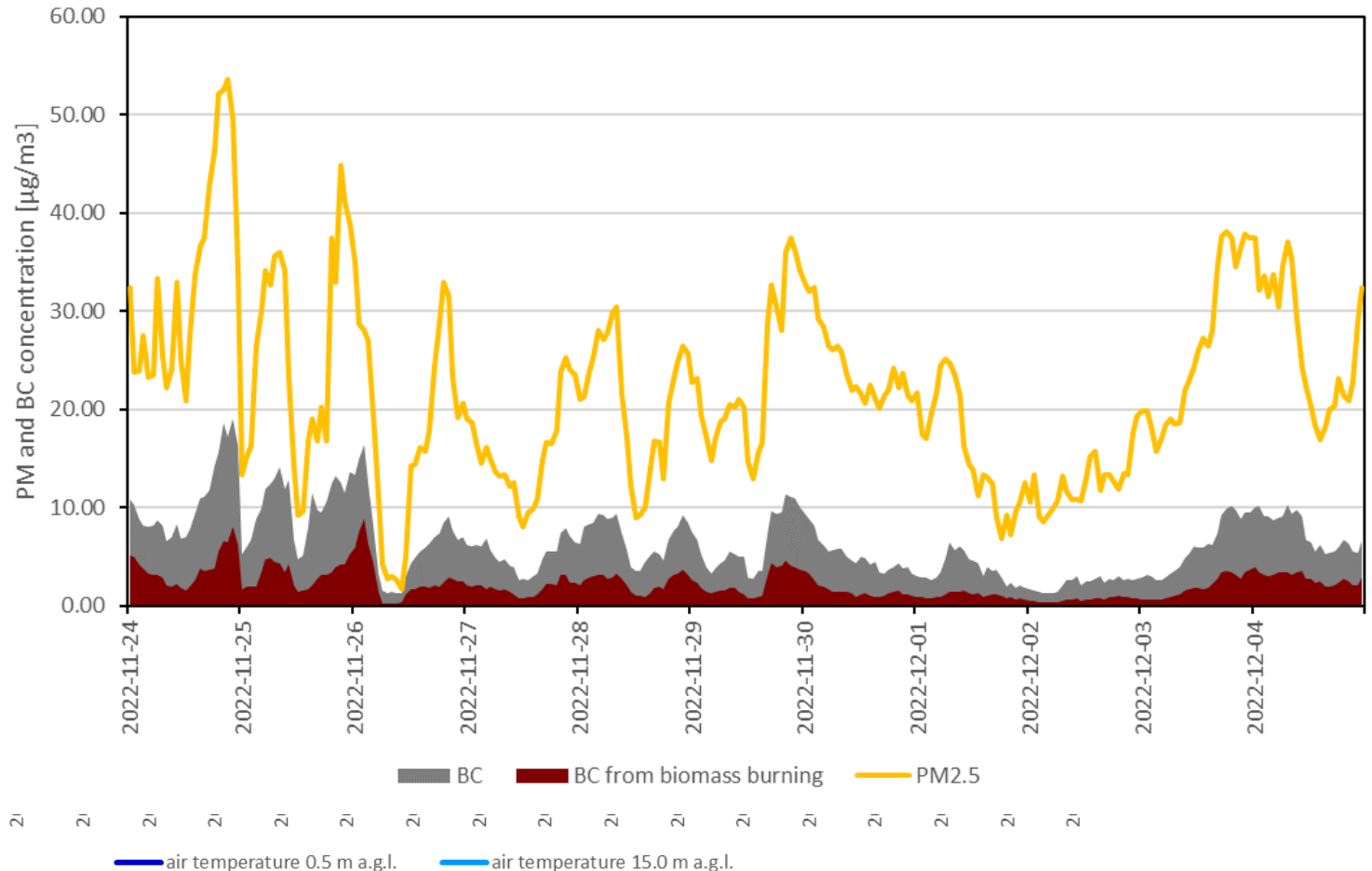
Kampania pomiarowa: listopad/grudzień 2022

Przykładowe wyniki:

PM concentrations, ZKiOA Observatory, 15.11 - 04.12.2022

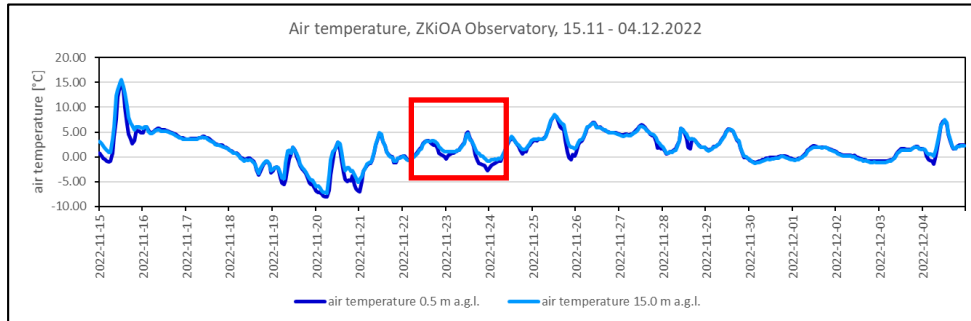
PM and BC concentrations, ZKiOA Observatory, 24.11 - 04.12.2022

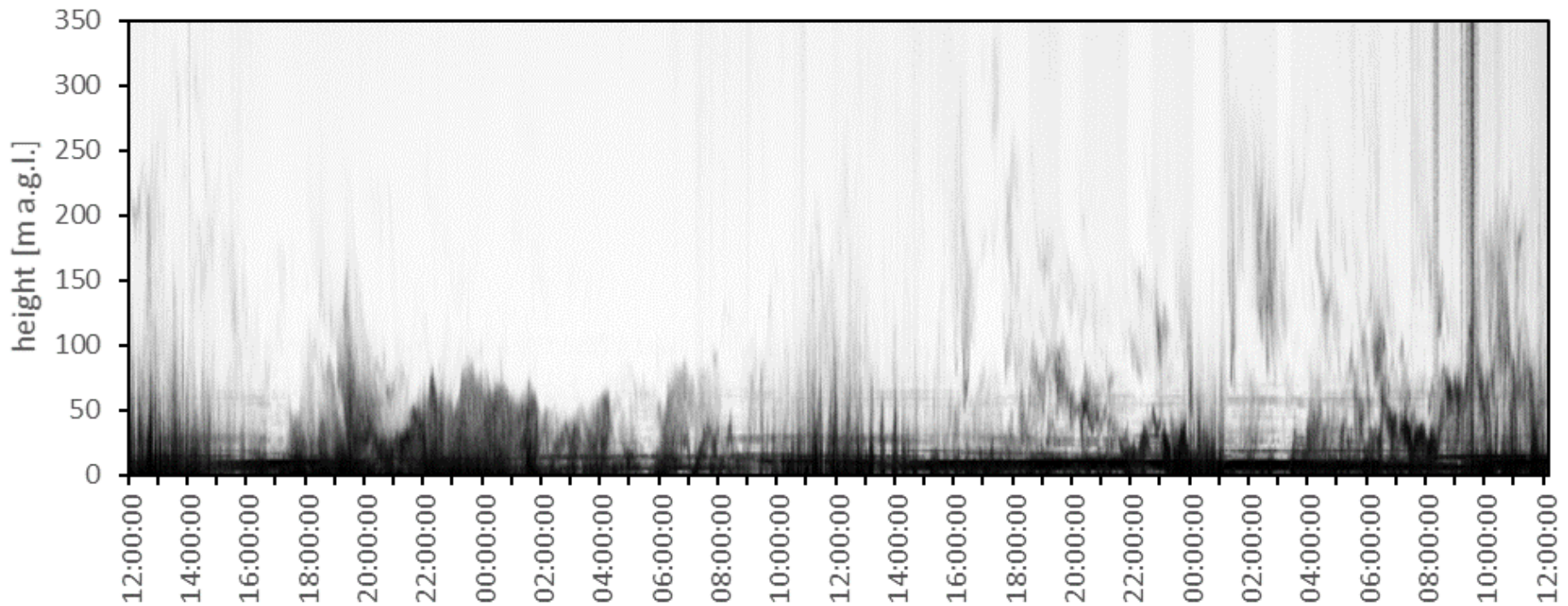

Kampania pomiarowa: listopad/grudzień 2022

Przykładowe wyniki:

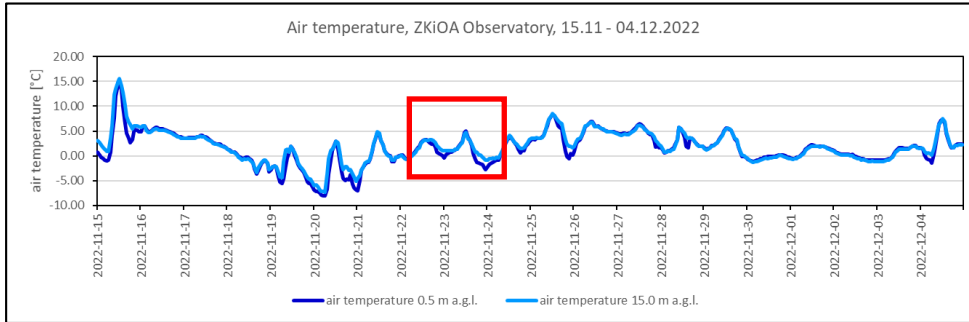

Sodar echo strength, 2022-11-23 12:00 - 2022-11-25 12:00

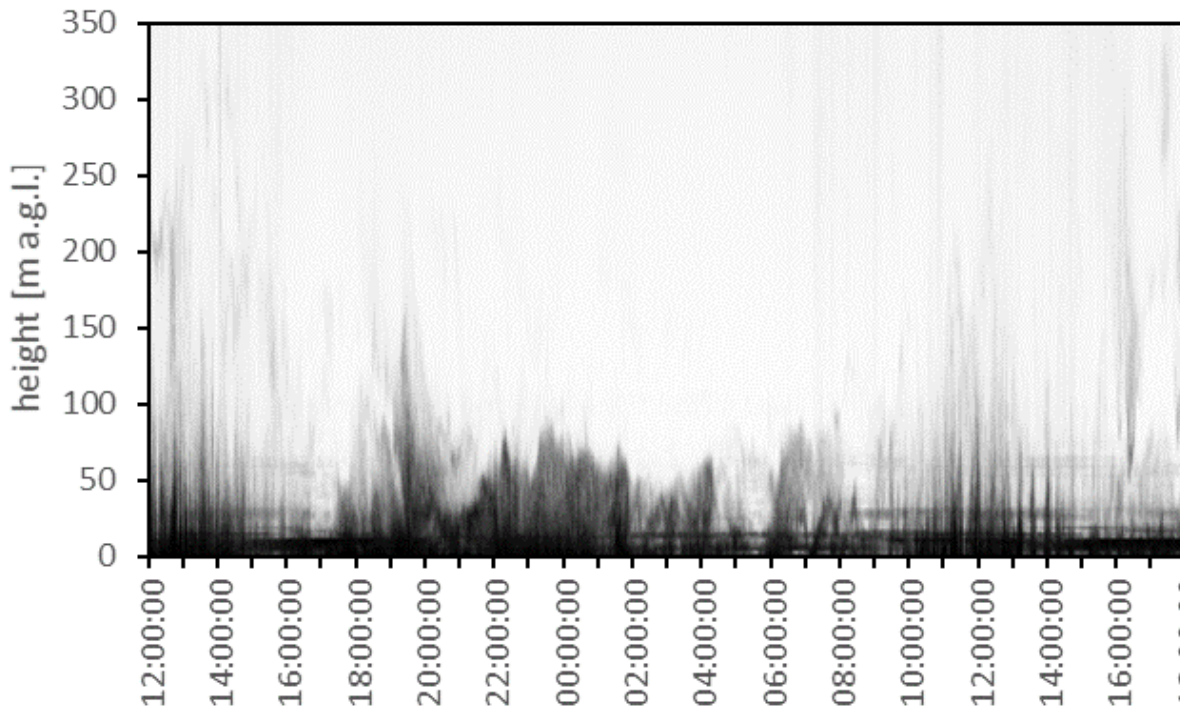

Kampania pomiarowa: listopad/grudzień 2022

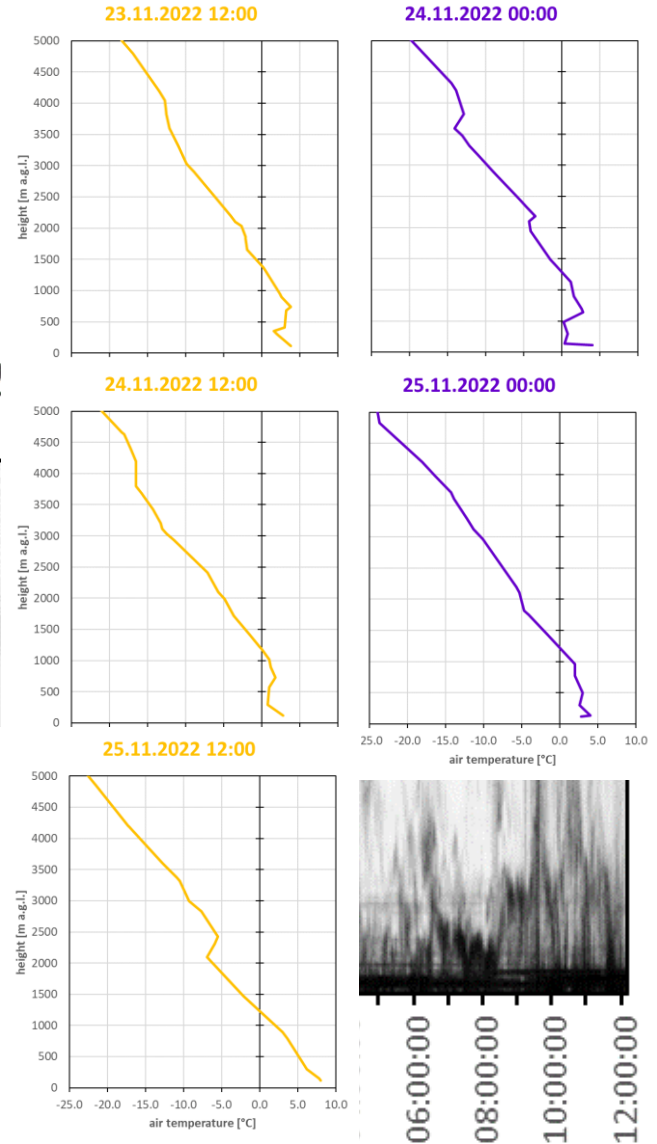
Przykładowe wyniki:

Sodar echo strength, 2022-11-23 12:00 - 2

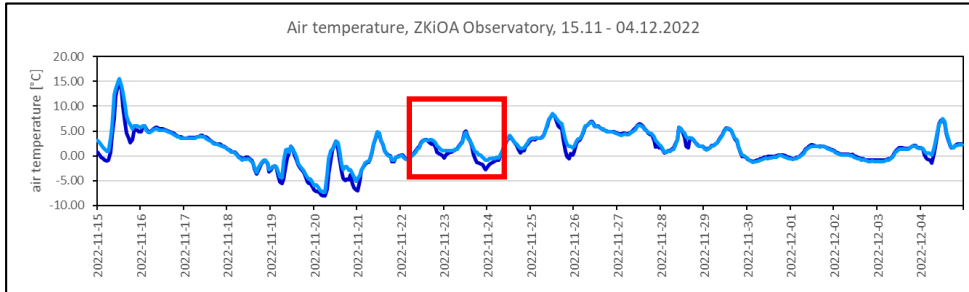

Atmosphere soundings (Wrocław Strachowice IMGW station)

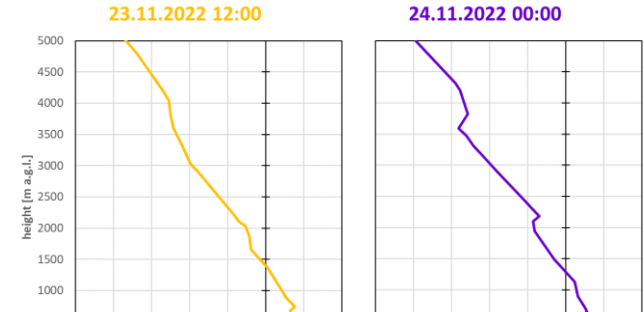

Kampania pomiarowa: listopad/grudzień 2022

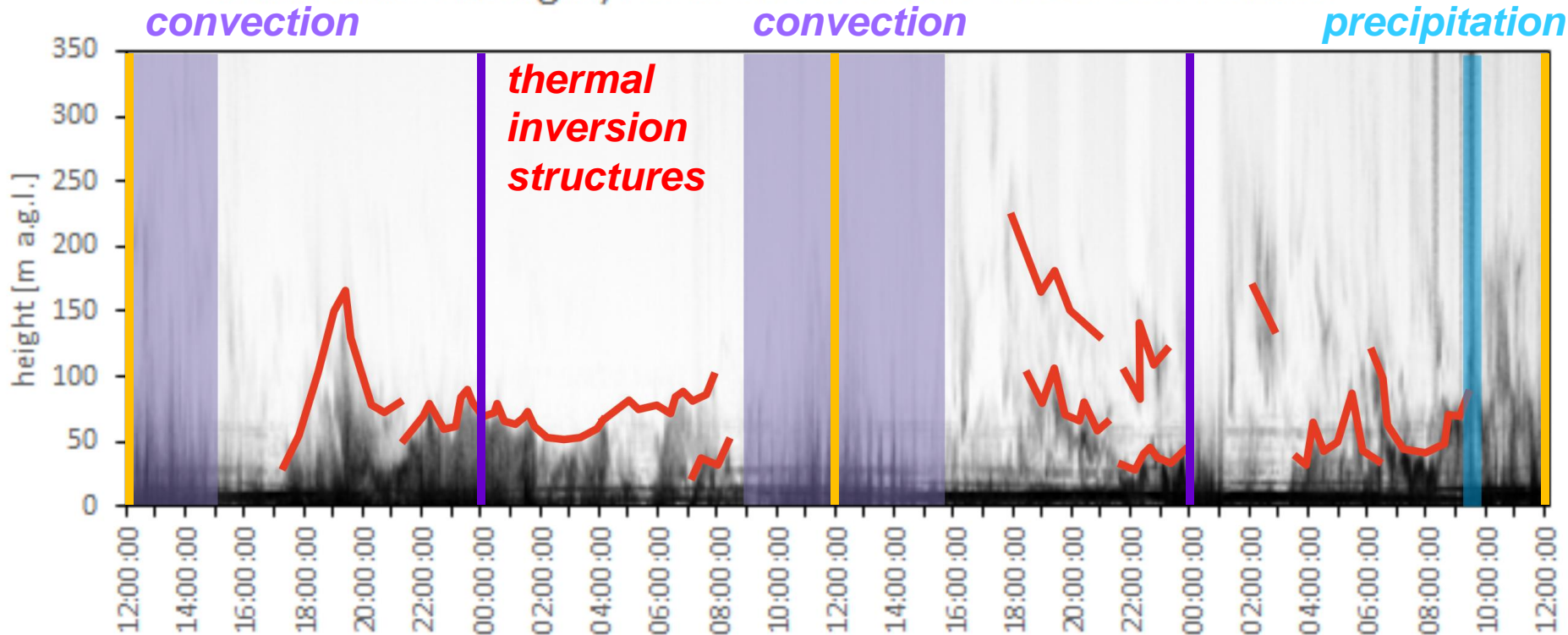
Przykładowe wyniki:

Atmosphere soundings (Wrocław Strachowice IMGW station)

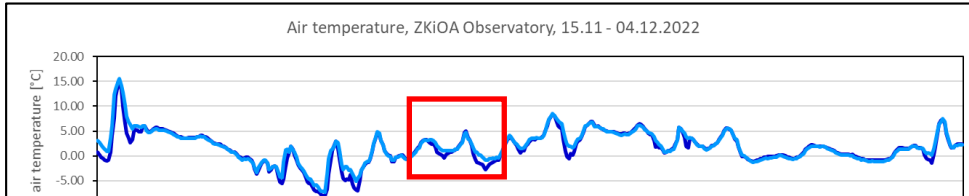

Sodar echo strength, 2022-11-23 12:00 - 2022-11-25 12:00

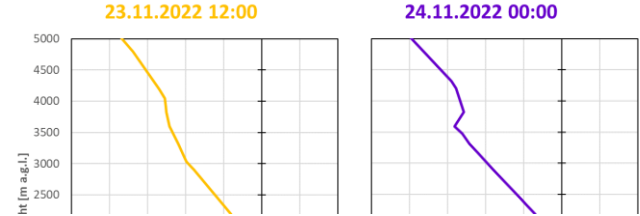

Kampania pomiarowa: listopad/grudzień 2022

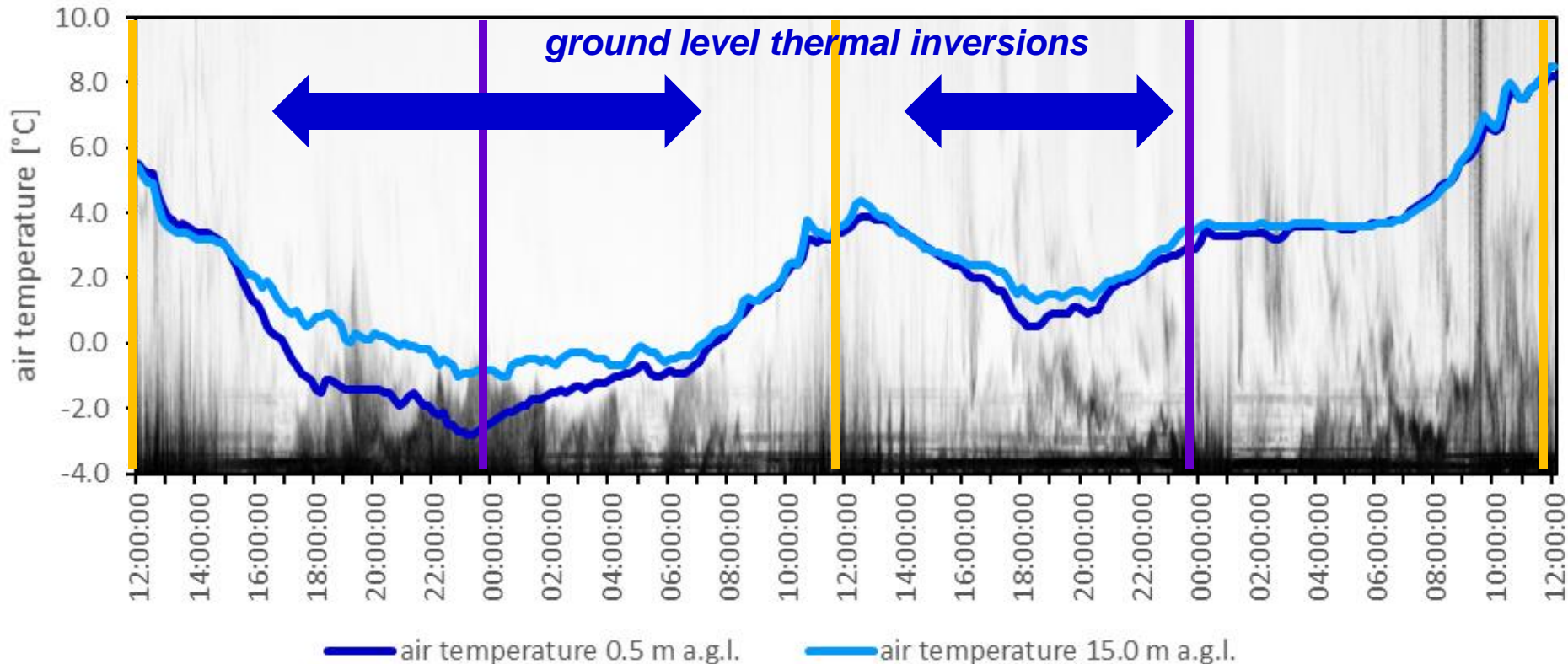
Przykładowe wyniki:

Atmosphere soundings (Wrocław Strachowice IMGW station)

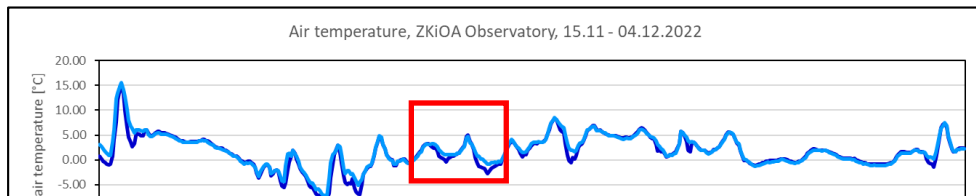

Air temperature, 2022-11-23 12:00 - 2022-11-25 12:00

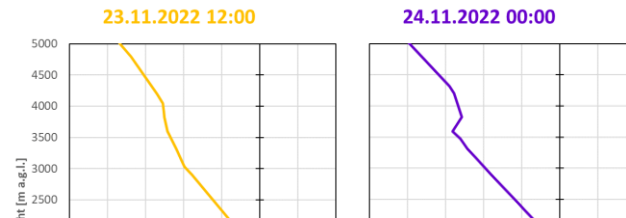

Kampania pomiarowa: listopad/grudzień 2022

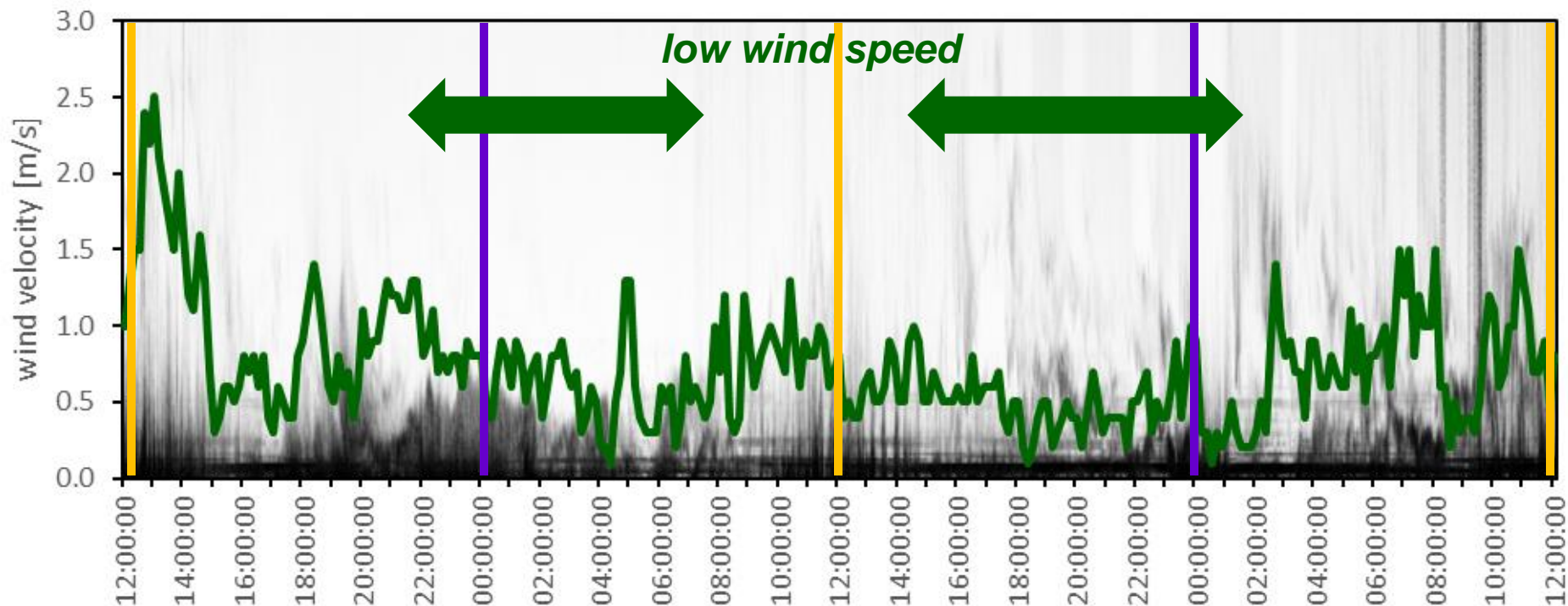
Przykładowe wyniki:

Atmosphere soundings (Wrocław Strachowice IMGW station)

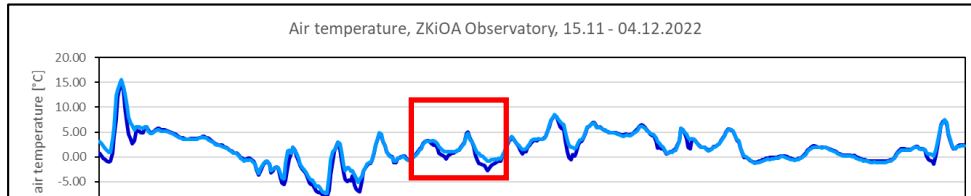

Wind velocity, 2022-11-23 12:00 - 2022-11-25 12:00

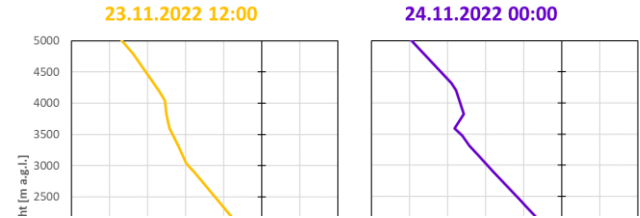

Kampania pomiarowa: listopad/grudzień 2022

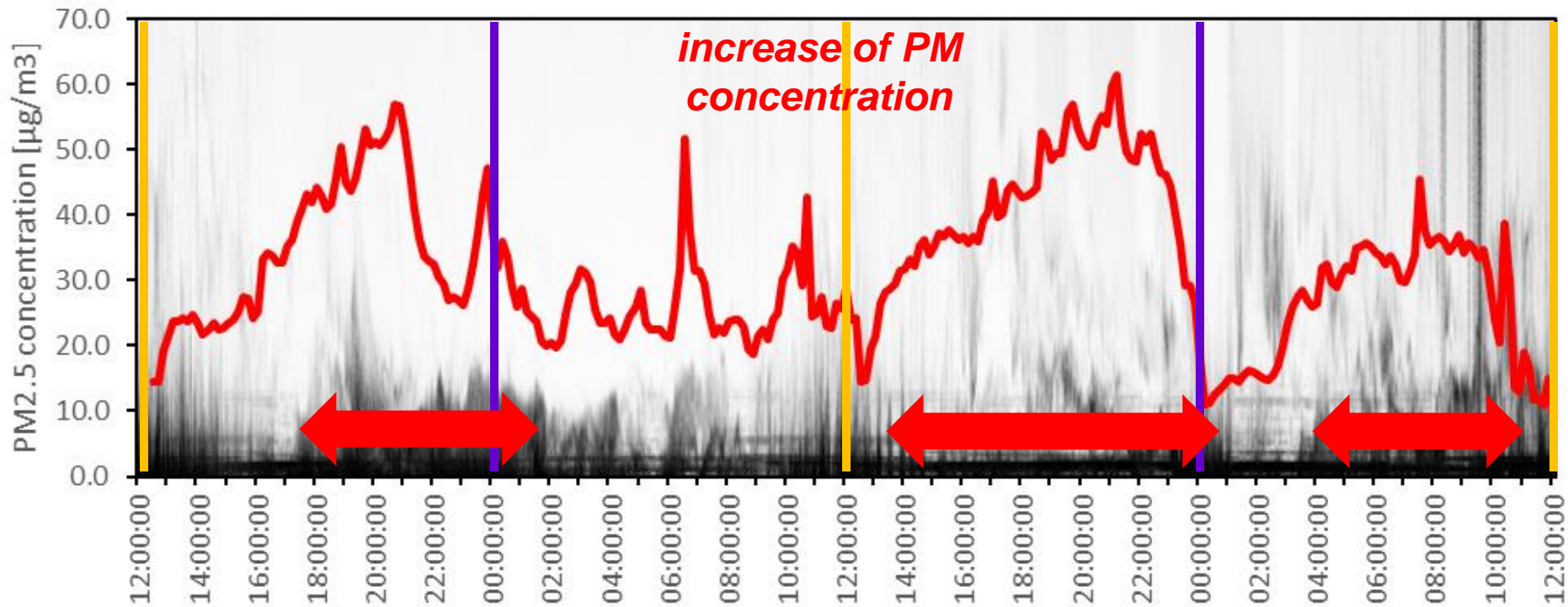
Przykładowe wyniki:

Atmosphere soundings (Wrocław Strachowice IMGW station)

PM2.5 concentration, 2022-11-23 12:00 - 2022-11-25 12:00

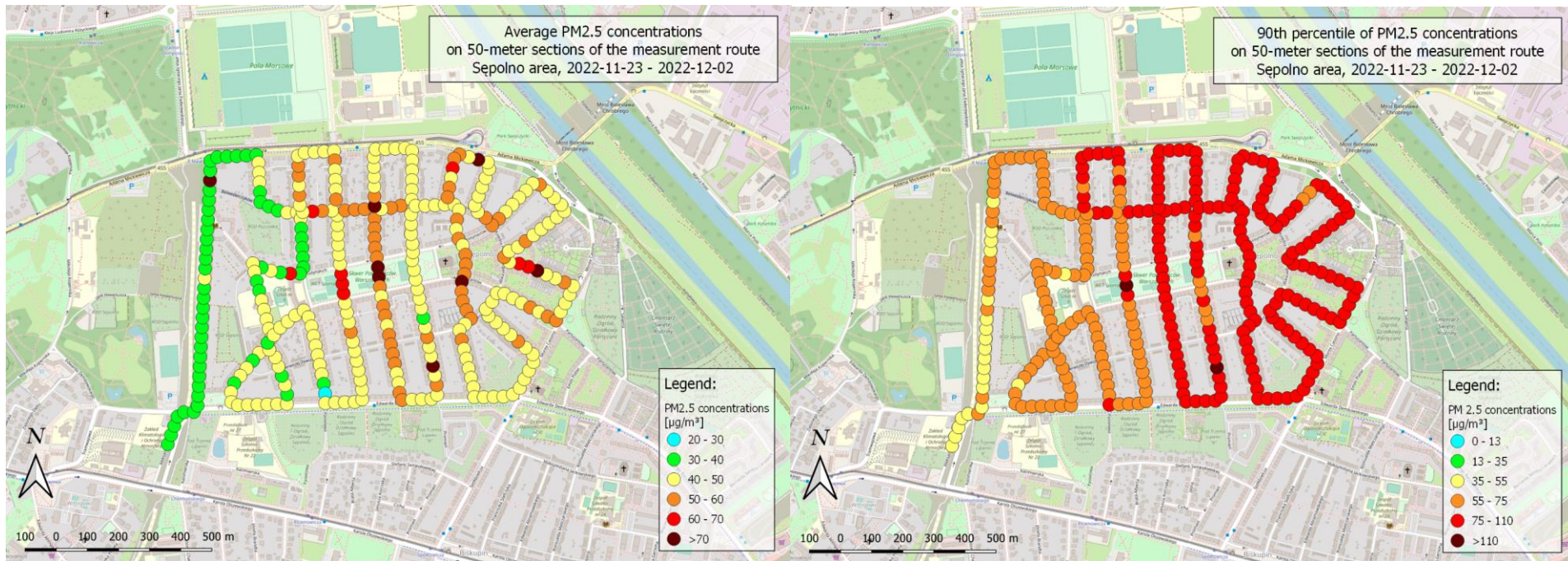
Kampania pomiarowa: listopad/grudzień 2022

Przykładowe wyniki:

Kampania pomiarowa: listopad/grudzień 2022

Przykładowe wyniki:

- Wyraźny wzorec przestrzennego zróżnicowania stężeń PM na obszarze Sępólno,
- Wzorec ten występuje w różnych typach pogody,
- Pomimo niewielkiej odległości i przeważającego wiatru z sektora E, stężenia PM rejestrowane w Obserwatorium UW r są wyraźnie niższe niż na terenie osiedla Sępólno

Kampania pomiarowa: listopad/grudzień 2022

Co otrzymujemy?

1. Zestaw szczegółowych danych pomiarowych, umożliwiających analizy ilościowe i jakościowe procesów kształtujących warunki aerosanitarne w skali lokalnej
  - Relacje warunki meteo – stężenia zanieczyszczeń
  - Specjacja zanieczyszczeń, określenie ich pochodzenia
  - Dynamika pionowej struktury ABL i jej związek z warunkami aerosanitarnymi
2. Możliwość weryfikacji wyników modelowania jakości powietrza w mikroskali
  - Pomiar vs wyniki modelowania
  - Weryfikacja baz emisyjnych
  - ...

Dziękuję za uwagę

